

NATUR- OG MILJØKLAGENÆVNET

Rentemestervej 8
2400 København NV
Telefon: 72 54 10 00
nmkn@nmkn.dk
www.nmkn.dk

1. marts 2013 • J.nr.: NMK-132-00260 (tidl. MKN-130-00889) • Ref.: JANBN/MASNI

AFGØRELSE

i sag om godkendelse til udvidelse af svineproduktionen på en ejendom i Rebild Kommune

Natur- og Miljøklagenævnet har truffet afgørelse efter § 12 i husdyrbrugloven¹.

Natur- og Miljøklagenævnet stadfæster Rebild Kommunes afgørelse af 9. juni 2010 om godkendelse til udvidelse af svineproduktionen på Præstevej 42, 9520 Skørping, med følgende ændringer:

Kommunen og ansøger skal senest 1 år efter nævnets afgørelse sikre, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealer er lovlig i henhold til husdyrbruglovens § 16.

Vilkår nr. 4.1.1 ændres til:

"Den samlede produktion må ikke overstige 230,18 DE på årsplan fordelt på 610 stk. søer, 17.518 stk. smågrise (8-30 kg), 300 stk. slagtesvin/polte (30-102 kg)."

Vilkår nr. 4.1.4 ophæves.

Vilkår nr. 4.3.1. ændres til:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end **14.494** kg N pr. år.

"Kg N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$((\text{FEso pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso})/6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257)$.

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
--------	-------

¹ Lovbekendtgørelse nr. 1486 af 4. december 2009 om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Antal søer	610
Antal fravænnede grise	30
fravænningsvægt, kg	8
FEso pr. årssø	1442
Gram råprotein pr. FEso, g	138,3
Kg N ab dyr pr. årssø	23,761

Som vilkår nr. 4.3.1.a indsættes:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end **848** kg N pr. år.

"Kg N ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$$\text{Kg N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. Esv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst})).$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårsregningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	300
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	102
FEsv pr. kg. tilvækst	2,87
Gram råprotein pr. FEsv, g	150
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,828

Vilkår nr. 4.3.3 ændres til:

"Der skal foreligge en logbog på ejendommen, der dokumenterer vægtintervaller, foderforbrug, antal producerede slagtesvin, antal årssøer, antal fravænnede pr. årssø, det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv og det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

Der skal mindst være en blandeforskrift for hver 3. måned. Logbogens oplysninger skal opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende. N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet."

Vilkår nr. 7.1.1 ændres til:

"Der skal på egne og forpagtede arealer hvert år etableres 13 % efterafgrøder udover de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder skal følge de samme regler, som er gældende for de lovpligtige efterafgrøder."

Godkendelsen bortfalder, hvis den ikke er udnyttet senest 2 år efter nævnets afgørelse, jf. husdyrbruglovens § 33, stk. 1.

Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse er endelig og kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, jf. § 17, stk. 1, i lov om Natur- og Miljøklagenævnet². Eventuel retssag til prøvelse af afgørelsen skal være anlagt inden 6 måneder, jf. husdyrbruglovens § 90.

Afgørelsen er truffet af formanden på nævnets vegne, jf. § 9 i lov om Natur- og Miljøklagenævnet.

---

² Lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet med senere ændringer.

Klagen til Natur- og Miljøklagenævnet

Rebild Kommune har den 9. juni 2010 truffet afgørelse efter husdyrbruglovens § 12 om godkendelse til udvidelse af svineproduktionen på ejendommen Præstevej 42, 9520 Skørping.

Afgørelsen er påklaget til Miljøklagenævnet af Danmarks Naturfredningsforening Rebild. Sagen er pr. 1. januar 2011 overført til Natur- og Miljøklagenævnet³.

Danmarks Naturfredningsforening Rebild har bl.a. klaget over ammoniakbelastning af det internationale naturbeskyttelsesområde nr. 18, Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø. Foreningen har desuden klaget over, at der ikke er foretaget beregning af ammoniakdeposition på et overdrev omfattet af husdyrbruglovens § 7 beliggende ca. 810 m vest for ejendommen. Endelig har foreningen klaget over, at der bør stilles vilkår om nedfældning af gødning på mark nr. 116, idet der findes lungelav i området.

Sagens oplysninger

Der er søgt om godkendelse til udvidelse af produktionen fra 460 søer, 8.750 smågrise, 3.015 slagtesvin og 230 polte svarende til 229,29 dyreenheder (DE) til 610 søer, 18.100 smågrise, 300 slagtesvin og 300 polte svarende til 230,18 DE.

Godkendelsen omfatter alle ansøgers udbringningsarealer, i alt 240,86 ha ejede og forpagtede arealer. Der afsættes 103,44 DE husdyrgødning til aftalearealer og biogasanlæg.

I forbindelse med sagens behandling i nævnet, har nævnet konstateret fejl i ansøgningssystemets beregninger, der beror på fejl i ansøgningsskemaets oplysninger.

I ansøgningen er der ikke indtastet et gødningslager for fast gødning, hvilket bl.a. har betydning for ansøgningssystemets beregninger vedrørende ammoniakemission og det generelle ammoniakreduktionskrav. Herudover er smågrisene indtastet med en fravænningsvægt på 7,2 kg og en startvægt på 8 kg, hvilket betyder, at smågrisene ikke indgår i ansøgningssystemets beregninger i den mellemliggende periode. Nævnet har på denne baggrund tilpasset ansøgningsskemaet og foretaget nye beregninger.

Dyreholdets størrelse

Rebild Kommune har bl.a. fastsat følgende vilkår:

- 4.1.1. Den samlede produktion må ikke overstige 230,18 DE på årsplan fordelt på 610 stk. søer, 18.100 stk. smågrise, 300 stk. slagtesvin og 300 stk. polte.
- 4.1.2. Husdyrholdet skal være sammensat og staldindretning m.v. skal være i overensstemmelse med oplysningerne i tabel 2 nedenfor:"⁴

---

³ Jf. lov nr. 484 af 11. maj 2010 om ændring af lov om naturbeskyttelse, lov om miljøbeskyttelse og forskellige andre love samt lov nr. 483 af 11. maj 2010 om Natur- og Miljøklagenævnet som ændret ved lov nr. 1608 af 22. december 2010.

⁴ Tabel 2 er ikke gengivet i nævnets afgørelse.

Anvendelse af BAT

Søer går i henholdsvis en løbe- og drægtighedsstald til løsgående søer på dybstrøelse + fast gulv, en løbe- og drægtighedsstald til løsgående søer på dybstrøelse + spaltegulv, en løbe- og drægtighedsstald til individuel opstaldning på fast gulv og i to farestalde med kassestier på delvis spaltegulv. Smågrise går i toklimastalde på delvis spaltegulv. Slagtesvin er placeret i stalde, der er indrettet med delvis spaltegulv (25-49 % fast gulv).]

På husdyrbruget er der tre gyllebeholder på henholdsvis 1.000 m³, 1.500 m³ og 1.500 m³. I forbindelse med projektet etableres der fast overdækning på de to gyllebeholdere på 1.500 m³. Al dybstrøelse udbringes direkte fra staldene og nedpløjes inden for 6 timer.

Der foretages foderkorrektion således, at der ved fodring af søer maksimalt må anvendes 139,90 g råprotein pr. foderenhed.

Af Rebild Kommunes godkendelse fremgår bl.a. følgende:

"Det er valgt at udbygge staldene med de staldsystemer der allerede er på ejendommen. Søerne i farestalden går i kassestier på delvist spaltegulv. Søerne i løbe-drægtighedsstaldene går i nudriften dels på dybstrøelse på fast gulv og dels i individuel opstaldning på fast gulv. I den nye løbe/drægtighedsstald, bliver gulvsystemet dybstrøelse med et mindre areal spaltegulv. Der produceres Englandsgrise på ejendommen. Ved Englandsproduktion skal søerne i løbeafdelingen være løsgående.

Klimastalden lever op til BAT. Der vil være fokus på at udvikle stalden løbende de næste 10-15 år således, at BAT-niveauet altid tilstræbes opnået indenfor godkendelsesperioden. Farestalden lever op til BAT. Der vil være fokus på at udvikle stalden løbende de næste 10-15 år således, at BAT-niveauet altid tilstræbes opnået indenfor godkendelsesperioden.

I drægtighedsstalder er det bl.a. BAT at køle kanalbunden. Der er ikke nedlagt køleslanger i de eksisterende stalde. Det vil i praksis være uforeneligt med kummetypen at nedlægge slanger her, da det let vil kunne medføre tilstopninger af kanaler og det vil samtidig være for omkostningskrævende, at skulle banke gulvet op og nedstøbe slanger her. Ifølge Miljøstyrelsens BAT-blad om køling af gylle i svinestalde⁵, fremgår det ligeledes, at der i stalde med f.eks. dybstrøelse ikke kan etableres køling. I de konkrete staldtyper på ejendommen er der netop en meget stor grad af strøelse påkrævet for at kunne producere Englandsgrise. Det medfører at gyllekøling her ikke vil være forenelig med staldenes funktionalitet. I den nye drægtighedsafdeling, indlægges der til gengæld køleslanger, som vil kunne tages i brug på sigt til opvarmning af farestaldens smågrisehuler.

BAT-gulvet i farestalde er kassesti med delvist spaltegulv. Farestaldene drives derfor med det gulvsystem der er at betegne som bedste tilgængelige teknik.

Smågrisene er opstaldet i toklimastald med delvist spaltegulv. Dette gulv er samtidig det eneste gulvsystem til smågrise, som er BAT-godkendt.

Ansøger vil i øvrigt henlede opmærksomheden på flg. forhold:

- Bedriftens ansvarlige har konstant fokus på hvilke staldsystemer der er bedst anvendelig i relation til miljø og dermed ammoniak til omgivelserne.
- Der følges løbende op på udviklingen på staldsystemer der giver den mindst mulige miljøbelastning.

- Ansøgningen og det tilhørende produktionsanlæg bygger på principper der tilgodeser miljøet i det omfang loven tilsigter, og der vil løbende blive indhentet opdateret viden, med henblik på forbedringer, der lever op til nutidens miljøkrav.
- Sigtet med anlægget er, at der ud fra et proportionalitetssynspunkt konstant vil blive indhentet ny og bedste viden, der gør anlægget til en fremtidssikret virksomhed.
- Ved hvert miljøtilsyn vil der blive orienteret om hvilke overvejelser der er foretaget med henblik på bedriftens fremtid i relation til den teknologi der giver det største miljøhensyn samt dyrevelfærd.

Med hensyn til de eksisterende stalde, oplyser ansøger, at staldene 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 og 1.1.10 er opført eller gennemgribende renoveret i 2004.

Kommunens kommentarer:

Placering af det enkelte staldanlæg fremgår af bilag 11.1.⁵

I forbindelse med udarbejdelse af miljøgodkendelsen, har ansøger foretaget en beregning af BAT-niveauet ud fra kommunens vurdering af, hvad der er BAT for udvidelsen. Kommunen har vurderet, at BAT-niveauet vil svare til en maksimal ammoniakemission på 8 % for slagtesvinene i stald 1.1.4 og 1.1.6 og en maksimal emission på 10 % for smågrisene i stald 1.1.5, 1.1.7, 1.1.8 og 1.1.9 samt for søerne i farestalden i stald 1.1.7.

BAT-beregningen viser, at ammoniakemissionen fra ejendommen ved udvidelsen maksimalt må være 3.867,58 kg N/år. Det generelle ammoniakkrav er beregnet til en emission på maksimalt 3.656,35 kg N/år. Det generelle ammoniakkrav på 20 % er derfor strengere end kommunens vurdering af BAT-niveauet.

Ansøger har efterfølgende valgt de tiltag han ønsker til at nå ned på dette niveau og har over for kommunen dokumenteret, at han når ned på 3.654,91 kg N/år, der både overholder det generelle ammoniakkrav og dermed også BAT. Beregningerne viser, at det ansøgte lever op til BAT med 214,38 kg N/år ud over det niveau, kommunen har fastsat som værende BAT. Ansøger godskrives derfor de ekstra kg N til en eventuel fremtidig ansøgning om miljøgodkendelse.

Der er stillet vilkår om, at ejendommens ammoniakemissionsniveau maksimalt må være 3.654,91 kg N/år. Det er herefter kommunens vurdering, at det ansøgte lever op til BAT. De øvrige BAT-tiltag, der er anvendt for at nå ned på den maksimale tilladte ammoniakemission kan læses under de relevante afsnit. En opsummering af de anvendte BAT-tiltag kan læses i afsnit 9.⁶

Alle eksisterende stalde skal leve op til BAT ved næste gennemgribende renovering, dog senest 20 år efter, de er bygget eller sidst gennemgribende renoveret. For staldene 1.1.1, 1.1.2, 1.1.3 og 1.1.10 gælder således, at de skal leve op til BAT senest i 2024. Disse stalde vil blive medtaget i revurderingen af miljøgodkendelsen, hvor et eventuelt krav til BAT-niveauet vil blive fastlagt.

Det vurderes ikke nødvendigt at stille yderligere vilkår.

[...]

⁵ Bilag 11.1 er ikke vedlagt nævnets afgørelse.

⁶ Afsnit 9 er ikke gengivet i nævnets afgørelse.

I ansøgningen er det maksimale indhold af råprotein i foderet til søerne angivet til 139,90 g/FE. Mængden af råprotein er brugt som virkemiddel for at reducere ammoniakemissionen, og der er derfor stillet vilkår herom.

[...]

Der er desuden stillet vilkår om, at ejendommens to nyeste gyllebeholdere skal overdækkes med telt. Vilkåret er stillet i overensstemmelse med oplysningerne i ansøgningen og har til formål at fastholde ansøger på de virkemidler, der er anvendt til at overholde ammoniakkravet jf. afsnit 4.1.

[...]

Der er stillet vilkår om, at al dybstrøelsesgødning skal udbringes direkte fra stalden og pløjes ned indenfor 6 timer. Vilkåret er stillet i overensstemmelse med ansøgers oplysninger og det er herefter kommunens vurdering, at det ansøgte lever op til BAT. Der stilles ikke yderligere vilkår."

Kommunen har bl.a. fastsat følgende vilkår:

"4.1.4. Den samlede ammoniakemission fra stald og lager må ikke overstige 3.654,91kg N/år.

[...]

4.3.1. Indholdet af råprotein i foder til søer må i gennemsnit maksimalt være 139,90 gram råprotein pr. foderenhed svin (FEsv).

4.3.2. Foderblandinger til slagtesvin og smågrise skal være tilsat fytase i henhold til normer for næringsstoffer, og der skal anvendes optimerede foderblandinger indenfor hver dyregruppe (fasefodring) for at opnå bedste foderudnyttelse.

4.3.3. Der skal foreligge en logbog på ejendommen, der dokumenterer vægtintervaller, foderforbrug og indhold af råprotein pr. FEsv. Der skal mindst være en blandeforskrift for hver 3. måned. Logbogens oplysninger skal opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende.

4.3.4. En gang årligt, i forbindelse med indsendelse af gødningsregnskab, skal der af ansøger laves en beregning over det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv. På årsbasis. Beregningen skal opbevares i logbogen.

[...]

5.1.2. Ejendommens to største gyllebeholdere skal have fast overdækning i form af telt.

[...]

5.5.1. Al dybstrøelse skal udbringes direkte fra staldene og nedpløjes inden for 6 timer."

I forbindelse med sagens behandling i nævnet har ansøger, ved e-mail af 26. februar 2013, tilkendegivet at ville lave følgende tilpasninger i forhold til det oprindeligt ansøgte: Der foretages foderkorrektion således, at der ved fodring af slagtesvin maksimalt må anvendes 150 g råprotein pr. FE ved fodring med 2,87 FE pr. kg tilvækst, og ved fodring af søer maksimalt må anvendes 138,3 g råpro-

tein pr. FE ved fodring med 1.442 FE pr. årsso. Herudover øges antallet af fravænnede grise pr. årsso.

Ammoniakdeposition på terrestrisk natur

Det fremgår af godkendelsen, at der ca. 810 m fra produktionsanlægget ligger et naturområde af naturtypen overdrev, der er omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 4.

Natura 2000-område nr. 18, Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø, ligger ca. 1,9 km fra produktionsanlægget. Den nærmeste registrerede naturtype, der udgør en del af udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området er et overdrev, der ligger ca. 1,9 m øst for produktionsanlægget.

Kommunen har vurderet, at det ansøgte projekt ikke vil medføre en væsentlig belastning af de pågældende naturområder.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Udbringningsarealerne i det ansøgte projekt afvander til Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal.

Af godkendelsen fremgår bl.a. følgende:

"I projektet ligger 113,22 ha i nitratklasse 0, disse afvander gennem Kærs Mølleå//Østerå og Lindenberg Å vandsystem til Langerak. 54,88 ha ligger i nitratklasse 2, disse afvander gennem Halkær Å til Halkær Bredning. 72,76 ha ligger i nitratklasse 3, disse afvander gennem Binderup Å til Nibe Bredning. Kvælstofudvaskningen er via Farm-N beregnet til 90,6 kg N/ha i nudrift og 78,20 kg N/ha i ansøgt drift.

Det betyder, at der teoretisk gennemsnitlig fjernes $90,6 \text{ kg N} - 78,2 \text{ kg N} \times 240,86 \text{ ha} = 2.986,66 \text{ kg N}$ fra arealerne i projektet.

Oplandene til Langerak er i Rebild Kommune udpeget til nitratklasse 0, med et reduktionspotentiale på 76-100 % af kvælstoffet, fra rodzonen til vandområdet. Oplandet til Halkær Bredning er udpeget til nitratklasse 2, med et reduktionspotentiale på 51-75 % af kvælstoffet, fra rodzonen til vandområdet, mens oplandene til Nibe Bredning er udpeget til nitratklasse 3, med et reduktionspotentiale på 0-50 % af kvælstoffet, fra rodzonen til vandområdet. For arealerne i projektet er reduktionspotentialet i oplandet til Langerak 67 %, for Nibe Bredning er det 39 % og i oplandet til Halkær Bredning er det 73 %, ifølge Arealinfo.

Udledningen til Langerak fra projektet vil ligge på $(100-67 \times 78,3/100) = 25,84 \text{ kg N/ha}$. Udledningen til Nibe Bredning fra projektet vil ligge på $(100-39 \times 78,3/100) = 47,76 \text{ kg N/ha}$. Udledningen til Halkær Bredning fra projektet vil ligge på $(100-73 \times 78,3/100) - 2,8 = 18,34 \text{ kg N/ha}$ (De 2,8 kg N/ha, er fjernelsen af kvælstof i Halkær Sø, fordelt på arealerne i oplandet til Halkær Bredning).

I udkast til vandplan for hovedopland 1.2 Limfjorden, anvises de reduktioner i tilledningen af næringsalte til overfladevand, der er nødvendige for at opnå den målsatte tilstand God økologisk tilstand, for marine områder, svarende til en dybdegrænse for Ålegræs på 4,1 m. Reduktionerne opnås uden at skærpe kravene i Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug.

Endelig anses kravet til gunstig bevaringsstatus i natura 2000 planerne for opfyldt for de marine naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget for opfyldt, når vandplanens mål om God økologisk tilstand er opfyldt.

For de arter der indgår i udpegningsgrundlagene, må det renere vand og den større udbredelse af ålegræs som opfyldelse af vandplanens krav medfører, betyde at tilledningen af næringsalte fra arealerne i projektet ikke påvirker de arter der udgør udpegningsgrundlaget væsentligt. Begrundelse er at deres fødeemner, føde søgningsmuligheder og skjulmuligheder forbedres væsentligt.

Dette understøttes af retningslinje 4 i udkast til vandplan., og side 2 i Miljøstyrelsens nyhedsbrev "husdyrgodkendelse" af 26. januar 2010.

Endelig er det sådan, at den generelle udvikling tyder på, at der ikke sker en samlet udvidelse af husdyrproduktionen, men snarere et fald og en omflytning til færre og større brug.

Særligt for Langerak. Langerak er ikke udpeget til natura 2000 område, med støder i vest op til Nibe-Gjøl Bredning, der er en del af Habitatsområde H 15, fuglebeskyttelsesområde F1 og Ramsarområde R7. I øst støder Langerak op til Aalborg Bugt, der er en del af Habitatsområde H 14 og Fuglebeskyttelsesområde F 4.

Aalborg Kommune har ladet udarbejde en konsekvensvurdering for Langerak, der er en sammenskrivning af konsekvensanalyserne for Nibe-Gjøl Bredning og Aalborg Bugt. I begge disse konsekvensanalyser konkluderes det: *at projektets tilledning af kvælstof og fosfor til Langerak hverken i sig selv eller sammen med andre kilder og projekter i området vil medføre nogen væsentlig negativ påvirkning af habitatområdet Nibe / Gjøl Bredning analogt Aalborg Bugt.*

Konklusion kvælstof og fosfor

Med baggrund i ovenstående vurderes det, at tilledningen af kvælstof og fosfor⁷ fra arealerne i projektet, til vandløb samt Langerak, Halkær Bredning og Nibe Bredning, ikke er til hinder for at de fastsatte mål kan overholdes, ligesom det vurderes, at udledningen ikke medfører en væsentlig påvirkning af udpegningsgrundlaget for Habitatsområde H15, Fuglebeskyttelsesområde F1 og Ramsar område R7, samt Habitatsområde H 14 og Fuglebeskyttelses område F2 og Habitatsområde H 20 og FuglebeskyttelsesområdeF4 væsentligt. Reelt sker der en mindre udledning af kvælstof, i forhold til nudrift. De nødvendige reduktioner i næringsstofudledningen sikres gennem andre tiltag i vandplanen, der ikke reguleres af Lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug. En evt. fosforudledning er ikke kvantificeret, men det anses for sandsynliggjort, at risikoen for udvasknings- og erosionsbetinget fosforudledning til Langerak, Halkær Bredning og Nibe Bredning fra arealerne i projektet er lille."

Kommunen har bl.a. fastsat følgende vilkår:

"7.1.1. Der skal altid være mindst 5,50 %-point ekstra efterafgrøder udover Plantedirektoratets krav mht. til pligtige efterafgrøder."

Natur- og Miljøklagenævnets bemærkninger og afgørelse

Det ansøgte er omfattet af husdyrbruglovens § 12 og forudsætter en godkendelse af det samlede husdyrbrug inkl. bedriftens arealer, jf. lovens § 12, stk. 2, og § 103, stk. 2.

Ifølge husdyrbruglovens § 19 skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 12 sikre, at ansøgeren har truffet de nødvendige foranstaltninger for at forebygge og begrænse forureningen ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), og at husdyrbruget i øvrigt kan drives på stedet uden at påvirke omgivelserne på en måde, som er uforenelig med hensy-

---

⁷ Kommunens kommentarer vedrørende fosfor (på side 29 i godkendelsen) er ikke gengivet i nævnets afgørelse.

net til omgivelserne. Kommunen skal endvidere efter husdyrbruglovens § 23, nr. 1, varetage hensynet til anvendelse af BAT ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens § 11 eller § 12.

Kommunen skal meddele afslag på en ansøgning om godkendelse efter husdyrbruglovens § 12, hvis lovens § 19 ikke er opfyldt, jf. lovens § 31.

Dyreholdets størrelse

Det fremgår af nævnets nye beregninger, hvor fravænningsvægten er ændret, at det godkendte husdyrhold i kommunens godkendelse svarer til 232,77 DE og ikke 230,18 DE.

Ansøger har på denne baggrund valgt at reducere antallet af smågrise svarende til 2,59 DE. Antallet af smågrise reduceres med 200 i eksisterende stalde og 382 i nye stalde. Vilkår nr. 4.1.1 ændres i overensstemmelse hermed. Nævnet skal desuden bemærke, at tabel 2 i godkendelsen herefter ikke længere er helt retvisende.

Anvendelse af BAT

Det følger af nævnets praksis⁸, at kommunen i sager om godkendelse af husdyrbrug efter husdyrbruglovens § 11 eller § 12 skal anvende Miljøstyrelsens "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT)"⁹ ved vurderingen af, om det ansøgte lever op til kravet om anvendelse af BAT. Vejledningen anviser en metode til fastsættelse af en ammoniakemissionsgrænseværdi for husdyrbrugets samlede anlæg. Af Miljøstyrelsens introduktion til de vejledende emissionsgrænseværdier¹⁰ fremgår bl.a. følgende:

"På den baggrund skal godkendelsesmyndigheden ud fra proportionalitetsmæssige betragtninger foretage en konkret og individuel vurdering af, hvad der objektivt set kan lade sig gøre i de eksisterende dele af anlægget inden for de led i produktionskæden, som indgår i fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Godkendelsesmyndigheden bør i den forbindelse anvende de principper, som anvendes ved fastlæggelsen af den bedste tilgængelige teknik (BAT). Herefter bør der fastsættes en samlet emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, hvorefter ansøger i overensstemmelse med bemærkningerne i afsnit 4.2 har frit valg på hele anlægget."

Det bemærkes, at vurderingen af, om BAT-kravet i husdyrbrugloven er opfyldt, er uafhængig af, om beskyttelsesniveauet for ammoniak, lugt, fosfor og nitrat i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens¹¹ bilag 3 er overholdt.

---

⁸ Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 3. maj 2011 med j.nr. NMK-132-00042.

⁹ De vejledende emissionsgrænseværdier for de forskellige dyretyper findes på Miljøstyrelsens hjemmeside: http://www.mst.dk/Virksomhed_og_myndighed/Landbrug/Husdyrgodkendelser/bat/BAT-standardvilkkaar.htm

¹⁰ "Introduktion til Miljøstyrelsens vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT) for husdyrbrug omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2010.

¹¹ Bekendtgørelse nr. 294 af 31. marts 2009 om tilladelse og godkendelse m.v. af husdyrbrug med senere ændringer.

Ved fastsættelse af en emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg skal der ifølge vejledningen udregnes emissionsgrænser for de enkelte dele af (stald)anlægget. Summen af disse emissionsgrænser udgør emissionsgrænseværdien for det samlede anlæg, som skal overholdes af husdyrbruget.

Efter nævnets beregninger på baggrund af vejledningen må ammoniakemissionen fra produktionen af svin, der vil foregå i de eksisterende dele af anlægget, ikke overstige 2.081,5 kg N/år. Ammoniakemissionen fra produktionen i de nye dele af anlægget må ikke overstige 1.090,9 kg N/år. Emissionen fra det samlede anlæg må derfor ikke overstige i alt 3.172,14 kg N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider som udgangspunkt den vejledende emissionsgrænseværdi.

Det følger imidlertid af Miljøstyrelsens vejledning, at den vejledende emissionsgrænseværdi kan forhøjes ud fra en konkret vurdering af, hvad der er teknisk og økonomisk muligt i de eksisterende dele af anlægget. Nævnet bemærker i den forbindelse, at det fremgår af vejledningen, at emissionsgrænseværdierne er fastsat under hensyn til, at omkostningerne til reduktion af ammoniakemissionen som udgangspunkt ikke bør overstige ca. 100 kr. pr. reduceret kg N, og under hensyn til at meromkostningerne for landmanden til at opfylde emissionsgrænseværdien ikke må overstige ca. 8 kr. pr. produceret slagtesvin, ca. 1,3 kr. pr. produceret gris (smågrise), og ca. 50 kr. pr. produceret årsso.¹²

Nævnet finder efter en samlet vurdering, at det ikke er teknisk og økonomisk muligt for ansøger at indføre forureningsbegrænsende teknologier i de eksisterende stalde i tilstrækkeligt omfang. Nævnet vurderer på denne baggrund, at den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg kan forhøjes svarende til, at der tillades en emission fra de eksisterende stalde med den ansøgte produktion og det staldsystem, der fandtes på ansøgningstidspunktet (2.864,06 kg N/år).

Den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg er derefter 3.954,66 kg N/år.

Ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt overskrider dog som udgangspunkt herefter fortsat den vejledende emissionsgrænseværdi.

På den baggrund har ansøger under sagens behandling i Natur- og Miljøklagenævnet tilkendegivet at ville foretage følgende ændringer i det ansøgte projekt: Der foretages foderkorrektio n således, at der ved fodring af slagtesvin maksimalt må anvendes 150 g råprotein pr. FE ved fodring med 2,87 FE pr. kg tilvækst, og ved fodring af søer maksimalt må anvendes 138,3 g råprotein pr. FE ved fodring med 1.442 FE pr. årsso. Herudover øges antallet af fravænnede grise pr. årsso.

---

¹² Se nærmere "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionelt hold af søer med pattegrise til fravænnin g (gyllebaserede staldsystemer) - omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Maj 2011, "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af smågrise (gyllebaserede staldsystemer) - omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Maj 2011, og "Vejledende emissionsgrænseværdier opnåelige ved anvendelse af den bedste tilgængelige teknik (BAT), Husdyrbrug med konventionel produktion af slagtesvin (gyllebaserede staldsystemer) - omfattet af husdyrgodkendelseslovens § 11 og § 12", Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, Maj 2011.

Efter nævnets beregninger vil det ansøgte projekt med disse ændringer medføre en faktisk ammoniakemission fra det samlede anlæg på i alt 3.953,65 kg N/år.

Idet den faktiske emission herefter ikke overskrider den vejledende emissionsgrænseværdi for det samlede anlæg, finder nævnet i overensstemmelse med Miljøstyrelsens vejledning, at det ansøgte projekt med de af ansøger tilkendegivne ændringer overholder husdyrbruglovens krav om at begrænse ammoniakemission fra staldanlæggene ved anvendelse af BAT.

Natur- og Miljøklagenævnet finder dog samtidig, at der i godkendelsen skal indsættes vilkår om, at antallet af fravænnede grise pr. årssø skal øges, og at ansøger skal gennemføre den omtalte foderkorrektur, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1. Vilkår nr. 4.3.1 og 4.3.3 ændres, og der indsættes et nyt vilkår nr. 4.3.1.a i overensstemmelse hermed.

Nævnet konstaterer i øvrigt, at projektet med en ammoniakemission på 3.953,65 kg N/år overholder det generelle ammoniakemissionskrav. Nævnet ophæver på denne baggrund vilkår nr. 4.1.4.

Ammoniakdeposition på terrestisk natur

Efter husdyrbruglovens § 23, nr. 2, skal kommunen ved vurderingen af en ansøgning om godkendelse efter lovens §§ 11 eller 12 bl.a. varetage hensynet til beskyttelse af natur med dens bestande af vilde planter og dyr og deres levesteder, herunder områder, der er beskyttet mod tilstandsændringer eller fredet, udpeget som internationalt naturbeskyttelsesområde eller udpeget som særlig sårbart over for næringsstofpåvirkning.

Påvirkning af Natura 2000-område

Endvidere skal der, før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16, foretages en vurdering af, om projektet i sig selv, eller i forbindelse med andre planer og projekter, kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt, jf. § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, i habitatbekendtgørelsen¹³. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 2. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der efter bekendtgørelsens § 7, stk. 2, ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte.

Det er, som det må forstås, kommunens vurdering, at det ansøgte projekt ikke vil medføre skadevirkning på beskyttede naturtyper i Natura 2000-område nr. 18, Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø.

På baggrund af nævnets praksis om ammoniakpåvirkning af kvælstoffølsomme naturtyper i Natura 2000-områder¹⁴ har nævnet vurderet, om det ansøgte projekt overholder det nye beskyttelsesniveau i bekendtgørelse nr. 291/2011:

"Kategori 1-natur. § 7, stk. 1, nr. 1, omfatter nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende inden for internationale naturbeskyttelsesområder.

---

¹³ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

¹⁴ Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 8. juni 2012 med j.nr. NMK-132-00109.

[...]

De Natura 2000-naturtyper, som omfattes af § 7, stk. 1, nr. 1, er afgrænset til de ammoniakfølsomme Natura 2000-naturtyper, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagte af Naturstyrelsen i forbindelse med Natura 2000-planlægningen. § 7, stk. 1, nr. 1 omfatter indtil videre følgende Natura 2000-naturtyper uanset størrelse:

2130 Stabile kystklitter med urteagtig vegetation (grå klit og grønsværklit), 2140 Kystklitter med dværgbuskvegetation (klithede), 2180 Kystklitter med selvsåede bestande af hjemmehørende træarter, 2190 Fugtige klitlavninger, 2250 Kystklitter med enebær, 2310 Indlandsklitter med lyng og visse, 2320 Indlandsklitter med lyng og revling, 2330 Indlandsklitter med åbne græsarealer med sandskæg og hvene, 3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer), 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden, 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålalger, 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks, 3160 Brunvandede søer og vandhuller, 4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelyg, 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder), 5130 Enekrat på heder, overdrev eller skrænter, 6120 Meget tør overdrevs- eller skræntvegetation på kalkholdigt sand, 6210 Overdrev og krat på mere eller mindre kalkholdig bund, 6230 Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund, 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop, 7110 Aktive højmoser, 7120 Nedbrudte højmoser med mulighed for naturlig gendannelse, 7140 Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand, 7150 Plantesamfund med næbfrø, soldug eller ulvefod på vådt sand eller blottet tørv, 7210 Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe, 7220 Kilder og væld, 7330 Rigkær, 9110 Bøgeskov på morbund uden kristtorn, 9120 Bøgeskov på morbund med kristtorn, 9130 Bøgeskov på muldbund, 9150 Bøgeskov på kalkbund, 9160 Egeskov og blandet skov på mere eller mindre rig jordbund, 9170 Vinteregeskove i østlige (subkontinentale) egne, 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund, 91D0 Skovbevoksede tørvemoser og 91E0 Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld. 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks omfattes i det omfang, de er kortlagte som ammoniakfølsomme.

For de Natura 2000-naturtyper, som ikke er kortlagt (primært søer), skal kommunen vurdere den eventuelle påvirkning, jf. lovens § 27, jf. § 19. Ud over søer drejer det sig om 1230 Klinter eller klipper ved kysten, 2110 Forstrand og begyndende klitdannelser, 2120 Hvide klitter og vandremiler, 2160 Kystklitter med havtorn, 2170 Kystklitter med gråris, 8220 Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter og 8230 Indlandsklipper af kalkfattige bjergarter med pionerplantesamfund. Når en naturtype er kortlagt, vil det automatisk blive omfattet af lovens § 7, stk. 1, nr. 1.

Desuden omfatter § 7, stk. 1, nr. 1 heder og overdrev inden for de internationale naturbeskyttelsesområder, der ikke er nævnt oven for, men som er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. I det omfang, at disse naturtyper grænser op til hinanden eller ligger i en mosaik, beregnes størrelsen ud fra det samlede areal i overensstemmelse med reglerne i naturbeskyttelsesloven § 3.

[...]

Tabel 3. Krav til ammoniakdepositionen i de forskellige områder. Med »totaldeposition« menes ammoniakdepositionen fra stald og lager fra hele husdyrbruget (både fra den ansøgte og eksisterende drift), mens der med »merdeposition« menes ændringen i ammoniakdepositionen fra husdyrbrugets anlæg (stald og lager) som følge af det ansøgte.

Naturtyper	Fastsat beskyttelsesniveau
Kategori 1. § 7 stk. 1, nr. 1	Max. totaldeposition afhængig af antal husdyrbrug i nærheden ^{?)} :

Kategori 2. § 7 stk. 1, nr. 2	0,2 kg N/ha/år ved > 1 husdyrbrug 0,4 kg N/ha/år ved 1 husdyrbrug 0,7 kg N/ha ved 0 husdyrbrug. Max. totaldeposition på 1,0 kg N/ha pr. år.
Kategori 3. Heder, moser og overdrev, som er beskyttet af naturbeskyttelseslovens § 3, og ammoniakfølsomme skove.	Max. merdeposition på 1,0 kg N/ha pr. år. Kommunen kan tillade en merdeposition, der er større end 1,0 kg N/ha pr. år, men ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N/ha pr. år.

⁹ Antallet af husdyrbrug ud over det ansøgte opgøres på følgende måde (kumulationsmodel):

antal husdyrbrug over 15 DE indenfor 200 meter +

antal husdyrbrug over 45 DE indenfor 200-300 meter +

antal husdyrbrug over 75 DE indenfor 300-500 meter +

antal husdyrbrug over 150 DE indenfor 500-1000 meter +

antal husdyrbrug over 500 DE, som påvirker med over 0,3 kg N/ha udover de 1000 meter.

I forhold til de fastsatte grænser i kumulationsmodellen angivet i antal DE skal pelsdyr og slagtekyllinger medregnes således, at antal DE pelsdyr på det pågældende brug skal forøges med en faktor 5 og antal DE slagtekyllinger på det pågældende brug skal forøges med en faktor 3.

Afstanden måles i forhold til det mest kritiske naturpunkt, i henhold til det fastlagte beskyttelsesniveau i de ammoniakfølsomme naturtyper i Natura 2000-området. Det mest kritiske naturpunkt vil typisk være kanten af naturområdet nærmest de største staldanlæg, idet ammoniakbelastningen her må antages at være størst. Der kan dog være tilfælde, hvor påvirkningen fra andre husdyrbrug på grund af ovenstående kumulationsregel bevirker, at det mest kritiske naturpunkt er placeret andre steder, herunder også inde i selve naturområdet."

Naturtypen "overdrev" er en ammoniakfølsom Natura 2000-naturtype, og den er således omfattet af tabellens "kategori 1".

Natur- og Miljøklagenævnet har beregnet, at totaldepositionen fra produktionsanlægget på Præstevej 42 til arealer med den ammoniakfølsomme naturtype "overdrev" i Natura 2000-område nr. nr. 18, Rold Skov, Lindenberg Ådal og Madum Sø, vil være mindre end 0,2 kg N/ha/år. Det nye beskyttelsesniveau i bekendtgørelse nr. 291/2011 er således overholdt.

Nævnet finder derfor ikke grundlag for at tilsidesætte kommunens vurdering vedrørende mulig skadevirkning på beskyttede naturtyper i Natura 2000-området.

Påvirkning af naturtype omfattet af husdyrbruglovens § 7

Ifølge bestemmelsen i husdyrbruglovens § 7, stk. 1, må der ikke etableres anlæg for mere end 15 dyreenheder, hvis anlægget ligger helt eller delvis inden for 300 meter fra naturtyper omfattet af § 7, stk. 1, nr. 1-7. Tilsvarende gælder for udvidelser og ændringer af bestående husdyrbrug, hvis udvidelsen eller ændringen medfører forøget ammoniakfordampning fra anlægget, jf. § 7, stk. 2. Disse krav følger tillige af husdyrbruglovens bekendtgørelses bilag 3, afsnit A, pkt. 2.

Det følger af husdyrbruglovens § 27, stk. 1, nr. 2, jf. § 21, samt husdyrbruglovens bekendtgørelses bilag 3, afsnit A, pkt. 2, at tilladelser eller godkendelser efter husdyrbruglovens § 12 vedrørende husdyrbrug, der ligger inden for 300 meter fra de i lovens § 7 nævnte naturtyper (bufferzone I), skal

indeholde vilkår, der sikrer, at der ikke sker en øget ammoniakfordampning fra det samlede anlæg, jf. husdyrbruglovens § 27, stk. 1, nr. 2, jf. § 21.

Endvidere skal godkendelsen indeholde vilkår, der sikrer, at merdepositionen af ammoniak fra stald og lager begrænses til nærmere angivne grænseværdier, hvis det ansøgte ligger i en afstand fra 300-1000 meter fra de naturtyper, der er nævnt i lovens § 7, jf. § 25, samt husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, pkt. 2 (bufferzone II).

Som det fremgår ovenfor, ligger der ca. 810 m fra stalden et naturområde af naturtypen overdrev, der er omfattet af husdyrbruglovens § 7, stk. 1, nr. 4.

Ifølge Natur- og Miljøklagenævnets beregninger medfører det ansøgte projekt et fald i ammoniakemissionen fra det samlede anlæg på 897 kg N/år. Idet emissionen fra det samlede anlæg falder, vil det ansøgte projekt ikke medføre en merdeposition på overdrevet. Det ansøgte projekt overholder således bufferzonekravet, jf. husdyrbruglovens 25 og husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3, afsnit A, pkt. 2.

Udvaskning af kvælstof til Natura 2000-vandområder

Efter § 9, stk. 1, jf. stk. 3, i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen skal der meddeles afslag på en ansøgning om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16, hvis skærpelsen af harmonikravene efter bekendtgørelsens bilag 3, afsnit D, ikke kan overholdes (det generelle beskyttelsesniveau for nitratudvaskning).

Selv om kommunen konstaterer, at beskyttelsesniveauet for nitrat efter husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens bilag 3 er overholdt, skal kommunen stadig overveje, om det generelle beskyttelsesniveau er tilstrækkeligt. Der skal således ske en skærpelse af det generelle beskyttelsesniveau eller meddeles et afslag, hvis der vil være en virkning på miljøet, som ikke er i overensstemmelse med reglerne i habitatbekendtgørelsen.¹⁵

Før der træffes afgørelse om tilladelse eller godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10, 11, 12 eller 16 skal der således efter habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1, jf. § 8, stk. 6, foretages en vurdering af, om det ansøgte projekt i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke et Natura 2000-område væsentligt. Denne vurdering skal fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. I bekræftende fald skal der foretages en nærmere konsekvensvurdering af projektets virkninger på det pågældende område under hensyn til bevaringsmålsætningen for området, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2, og denne konsekvensvurdering skal ligeledes fremgå af afgørelsen, jf. bekendtgørelsens § 7, stk. 4. Viser konsekvensvurderingen, at projektet vil skade området, må der ikke gives tilladelse eller godkendelse til det ansøgte, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 2.

Ved vurderingen efter habitatbekendtgørelsen skal kommunen bl.a. inddrage viden fra naturplanerne og det forberedende arbejde med vandplanerne efter miljømålsloven.¹⁶

---

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegning og administration af internationale naturbeskyttelsesområder samt beskyttelse af visse arter med senere ændringer.

¹⁶ Lovbekendtgørelse nr. 932 af 24. september 2009 om miljømål m.v. for vandforekomster og internationale naturbeskyttelsesområder med senere ændringer.

Det følger endvidere af nævnets praksis, jf. Miljøklagenævnets afgørelse af 3. november 2010 (MKN-130-00166), at der ved vurderingen af, om udvaskningen af kvælstof fra en bedrift vil skade et Natura 2000-område, der er recipient for udvasket kvælstof fra bedriftens arealer, skal tages udgangspunkt i de retningslinjer, der findes i Miljøstyrelsens digitale vejledning om godkendelse af husdyrbrug samt fortegnelsen over oplysninger fra Det Centrale Husdyrbrugsregister (CHR) om antallet af husdyr fordelt på de kystvandoplande, der anvendes i vandplanlægningen.

Efter vejledningen kan et projekt for husdyrbrug ikke medføre skade på overfladevande, herunder Natura 2000-områder, når følgende to kriterier er opfyldt. Det første kriterium, der skal være opfyldt er, at dyreholdet (antallet af DE) i et aktuelt opland ikke har været stigende siden 1. januar 2007. Det andet kriterium er, at kvælstofudvaskningen fra den ansøgte bedrift ikke må udgøre 5 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning til det aktuelle område, dog 1 pct. eller mere af den samlede kvælstofudvaskning, hvis udvaskningen sker til et vandområde, der er karakteriseret som et lukket bassin og/eller er meget lidt eutrofieret. Selv om vejledningens kriterier ikke er overholdt, kan der dog efter omstændighederne meddeles godkendelse med skærpede vilkår, jf. Natur- og Miljøklagenævnets afgørelse af 24. november 2011 (NMK-133-00068).

Bedriftens udbringningsarealer afvander til Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal. For så vidt angår de udbringningsarealer, der afvander til Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord, sker afvandingen via deloplandet Langerak, som udgør en del af hovedvandopland Limfjorden. For så vidt angår de udbringningsarealer, der afvander til Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal, sker afvandingen via henholdsvis deloplandet Nibe-Gjøl Bredning og deloplandet Halkær Bredning, som også udgør en del af hovedvandopland Limfjorden.

Ifølge Miljøministeriets forslag til vandplan for hovedvandopland Limfjorden er miljømålslovens miljømål "god tilstand" – bl.a. på grund af udvaskningen af kvælstof fra landbrug i oplandet – ikke opfyldt i området. Natur- og Miljøklagenævnet finder derfor, at enhver yderligere tilførsel af kvælstof vil forringe mulighederne for at opnå denne målsætning¹⁷ og bidrage til, at den kumulative påvirkning øges i negativ retning.

Efter Natur- og Miljøklagenævnets opfattelse er der ikke i kommunens afgørelse af 9. juni 2010 foretaget en tilstrækkelig konkret vurdering af, om udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne vil kunne modvirke opfyldelsen af bevaringsmålsætningen for Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal, jf. habitatbekendtgørelsens § 7, stk. 1 og 2. Kommunen har heller ikke i tilstrækkelig grad dokumenteret, at der ikke vil være en skade på området.

Nævnet har derfor foretaget en vurdering af den mulige påvirkning af de pågældende Natura 2000-områder, der hidrører fra kvælstofudvaskning, efter retningslinjerne i Miljøstyrelsens digitale vejledning om miljøgodkendelse af husdyrbrug i overensstemmelse med nævnets praksis.

---

¹⁷ Jf. Effekten af øgede kvælstoftilførsler på miljøet i danske fjorde. Faglig rapport fra DMU nr. 787, 2010.

Nævnet har som det første vurderet udviklingen i dyreholdet i de tre oplande. Ved vurderingen har nævnet anvendt det digitale kort offentliggjort af Miljøstyrelsen¹⁸ og Miljøstyrelsens oversigt over udviklingen i husdyrholdet 2007-2011¹⁹, der er offentliggjort i Miljøstyrelsens Nyhedsbrev nr. 23 af 10. februar 2012²⁰.

Det fremgår af oversigten, at dyreholdet i alle tre oplande er steget, hvorfor det må lægges til grund, at udvaskningen af kvælstof fra udbringningsarealerne – set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandene – kan forringe tilstanden i Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal.

Det følger af nævnets praksis, at det ansøgte projekt herefter kun kan godkendes, hvis kvælstofudvaskningen fra udbringningsarealerne reduceres til et niveau svarende til planteavl, dvs. at udvaskningen af kvælstof fra rodzonen nedbringes til et niveau, der svarer til en arealdrift med brug af handelsgødning og et plantesædskifte med 10 % efterafgrøder.

Nævnet har beregnet, at kravet om reduktion af kvælstofudvaskningen til planteavlsniveau vil være overholdt i det ansøgte projekt, hvis der hvert år etableres 13 % efterafgrøder ud over de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. Vilkår nr. 7.1.1 ændres i overensstemmelse hermed.

Hvis der i en ansøgning efter husdyrbruglovens § 12 indgår afsætning af husdyrgødning på tredje-mands bedrifter, skal markarealerne (aftalearealerne) på disse bedrifter vurderes separat, jf. husdyrbruglovens § 26, stk. 3.

Hvis kommunalbestyrelsen vurderer, at afsætning af husdyrgødning på aftalearealerne vil kunne påvirke miljøet væsentligt, kan arealerne ikke indgå i en tilladelse eller en godkendelse efter husdyrbruglovens §§ 10-12, medmindre arealerne er godkendt til afsætning af husdyrgødning efter husdyrbruglovens § 16, stk. 1, jf. husdyrbruglovens § 16, stk. 2, og tilsvarende § 26, stk. 4.

Aftalearealerne afvander som bedriftens egne udbringningsarealer til Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal, og ligger ligeledes i samme oplande som bedriftens egne udbringningsarealer, hvor dyreholdet som anført ovenfor er steget. Det må derfor lægges til grund, at udvaskningen af kvælstof fra aftalearealerne – set i sammenhæng med andre kilder til kvælstofudledning i oplandet – kan forringe tilstanden i Natura 2000-område nr. 14, Ålborg Bugt, Randers Fjord og Mariager Fjord og Natura 2000-område nr. 15, Nibe Bredning, Halkær Ådal og Sønderup Ådal.

Nævnet kan derfor ikke tiltræde kommunens vurdering af, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealerne ikke kræver, at arealerne godkendes efter husdyrbruglovens § 16, stk. 1.

Nævnet finder, at Rebild Kommune og ansøger senest 1 år efter nævnets afgørelse skal sikre, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealer er lovlig i henhold til husdyrbruglovens § 16.

---

¹⁸ Tilgængeligt på <http://www.jordbrugsanalyser.dk/webgis/kort.htm>

¹⁹ <http://cms.mim.dk/NR/rdonlyres/4F207DFF-3CEC-4474-8C3D-10C09390BFB4/0/Oversigtoverudviklingidyreholdettabel.pdf>

²⁰ http://www.mst.dk/.../Nyhedsbrev_23100212.pdf

Øvrige bemærkninger

Rebild Kommune har oplyst, at mark nr. 116 ikke længere benyttes som udbringningsareal på Præstevej 42, da arealet ikke længere forpagtes af ansøger. Kommunen har desuden oplyst, at kommunen den 1. august 2012 har modtaget en anmeldelse vedrørende udskiftning af arealer på ejendommen, herunder vedrørende udskiftning af mark nr. 116. Natur og Miljøklagenævnet finder på denne baggrund, at klagepunktet vedrørende mark nr. 116 ikke længere er aktuelt.

På denne baggrund stadfæster Natur- og Miljøklagenævnet Rebild Kommunes afgørelse af 9. juni 2010 om godkendelse til udvidelse af svineproduktionen på Præstevej 42, 9520 Skørping, med følgende ændringer:

Kommunen og ansøger skal senest 1 år efter nævnets afgørelse sikre, at udbringning af husdyrgødning på aftalearealer er lovlig i henhold til husdyrbruglovens § 16.

Vilkår nr. 4.1.1 ændres til:

"Den samlede produktion må ikke overstige 230,18 DE på årsplan fordelt på 610 stk. søer, 17.518 stk. smågrise (8-30 kg), 300 stk. slagtesvin/polte (30-102 kg)."

Vilkår nr. 4.1.4 ophæves.

Vilkår nr. 4.3.1. ændres til:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. årssø x antallet af årssøer skal være mindre end **14.494** kg N pr. år.

"Kg N ab dyr pr. årssø" beregnes ud fra følgende ligning:

$$((\text{FEso pr. årssø} \times \text{gram råprotein pr. FEso}) / 6250) - 1,98 - (\text{antal fravænnede pr. årssø} \times \text{fravænningsvægt} \times 0,0257).$$

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårsregningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal søer	610
Antal fravænnede grise	30
fravænningsvægt, kg	8
FEso pr. årssø	1442
Gram råprotein pr. FEso, g	138,3
Kg N ab dyr pr. årssø	23,761

Som vilkår nr. 4.3.1.a indsættes:

"Den totale mængde N ab dyr pr. år beregnet som Kg N ab dyr pr. slagtesvin x det årlige antal producerede slagtesvin skal være mindre end **848** kg N pr. år.

"Kg N ab dyr pr. slagtesvin" beregnes ud fra følgende ligning:

$\text{Kg N ab dyr pr. slagtesvin} = (((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times \text{FEsv pr. kg tilvækst} \times \text{gram råprotein pr. Esv}/6250) - ((\text{afgangsvægt} - \text{indgangsvægt}) \times 0,0296 \text{ kg N pr. kg tilvækst}))$.

Ovenstående er beregnet ud fra forudsætningerne i nedenstående tabel. De enkelte forudsætninger er ikke bindende, men vilkårs ligningen skal samlet set overholdes.

Faktor	Værdi
Antal slagtesvin	300
Indgangsvægt, kg	30
Afgangsvægt, kg	102
FEsv pr. kg. tilvækst	2,87
Gram råprotein pr. FEsv, g	150
Kg N ab dyr pr. slagtesvin	2,828

Vilkår nr. 4.3.3 ændres til:

"Der skal foreligge en logbog på ejendommen, der dokumenterer vægtintervaller, foderforbrug, antal producerede slagtesvin, antal årssøer, antal fravænnede pr. årssø, det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEsv og det gennemsnitlige indhold af råprotein pr. FEso i de anvendte blandinger i henholdsvis drægtigheds- og diegivningsperioden.

Der skal mindst være en blandeforskrift for hver 3. måned. Logbogens oplysninger skal opbevares i mindst 5 år og forevises tilsynsmyndigheden på forlangende. N ab dyr skal på baggrund af logbogens eller produktionskontrollens oplysninger beregnes for en sammenhængende periode på minimum 12 måneder i perioden 15. september til 15. februar, svarende til den periode, der gælder for beregning af type-2 korrektionsfaktoren i gødningsregnskabet."

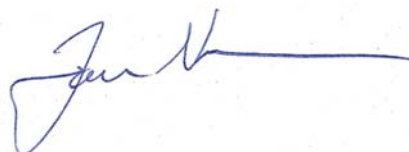
Vilkår nr. 7.1.1 ændres til:

"Der skal på egne og forpagtede arealer hvert år etableres 13 % efterafgrøder udover de til enhver tid gældende lovpligtige efterafgrøder. De ekstra efterafgrøder skal følge de samme regler, som er gældende for de lovpligtige efterafgrøder."

Natur- og Miljøklagenævnet beklager den lange sagsbehandlingstid.

Lene Juul Nielsen
Specialkonsulent

Jan Bækgaard Nielsen
Fuldmægtig

Afgørelsen er sendt pr. e-mail til:

Danmarks Naturfredningsforening, Att.: Therese Nissen, dn@dn.dk og tgdn@dn.dk

Agri Nord, Att.: Tina Madsen, tim@agrinord.dk

Rebild Kommune, raadhus@rebild.dk

og pr. brev til:

Aage Haarup Jensen

Præstevej 42

9520 Skørping